
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Σταύρος Τζίμας
Το Μακεδονικό πίσω από τη σκηνή
Από την Αχρίδα στις Πρέσπες

Με υπότιτλο Από την: «Αχρίδα στις Πρέσπες», ο ρεπόρτερ της εφημερίδας «Καθημερινή», γράφει μια προσεκτική και κυρίως νηφάλια μελέτη για το θέμα που απασχολεί περισσότερο από ένα τέταρτο του αιώ να, δυο όμορα κράτη.

Είναι εμφανές από την πρώτη σελίδα, ότι ο συγγραφέας, είναι γνώστης του θέματος, ότι το παρακολουθεί με αφοσίωση πολλά χρόνια από κοντά και κυρίως έχει οικοδομήσει σχέσεις με αρκετούς από τους πρωταγωνιστές, συνεπώς έχει πρόσβαση σε πληροφορίες.

Ξεκινά την αφήγησή του από τις πρώτες στιγμές της δημιουργίας του γειτονικού κράτους, μέσα από την πορεία διάλυσης της πρώην Γιουγκοσλαβίας.

Φέρνει το θέμα της πρότασης Μιλόσεβιτς προς Μητσοτάκη για διαμελισμό των Σκοπίων, για να λάβει την απάντηση από τον Έλληνα πρωθυπουργό:

«Μαζέψου, τέτοια πράγματα δεν γίνονται. Μην ξεχνάς ότι ήμαστε Ευρώπη και εγώ τέτοια πράγματα δεν κάνω. Και προπαντός είδα και έπαθα να γλυτώσουμε από τους Σλαβομακεδόνες και θα τους ξαναβάλω εγώ πάλι μέσα στην Ελλάδα, τρελός είσαι;» (σ.28)

Ο ίδιος πολιτικός, καταθέτει για την περίφημη Σύνοδο των Υπουργών Εξωτερικών του Δεκεμβρίου του ’91.

Τότε που η Γερμανία πίεζε ασφυκτικά τους εταίρους για την αναγνώριση της Κροατίας και ήταν η καλύτερη, ίσως, ευκαιρία για την Ελλάδα να πάρει κάτι καλό:

*«Ο Σαμαράς, τα έκανε μούσκεμα. Δεν φταίει όμως αυτός, φταίω εγώ που έστειλα έναν άπειρο άνθρωπο». (*σ.24). Του είπε δε τα εξής: *«Ανόητε, εκείνη την ώρα θα μπορούσες να πάρεις ότι ήθελες, να πεις υποχωρώ, αλλά θέλω να μου λύσετε το πρόβλημα των Σκοπίων».*

Συνεχίζοντας, αποκαλύπτει: *«… ο Σαμαράς πουθενά δεν είχε πεί ότι η ελληνική θέσις είναι ότι δεν δεχόμαστε την λέξη "Μακεδονία στο όνομα. Δεν είχε τολμήσει να το πει πουθενά, εγώ τους το πρωτοείπα»*

Με την πτώση της κυβέρνησης Μητσοτάκη και την επανεμφάνιση εκ νέου στην πρωθυπουργία του Α. Παπανδρέου αποφασίζεται η κίνηση του εμπάργκο. Θα ομολογήσει αργότερα ο Κίρο Γκλιγκόρωφ: *«Έπληξε καίρια την παραγωγή μας. Δεν είχαμε πετρέλαιο και άλλες πρώτες ύλες, βρεθήκαμε σε πολύ δύσκολη θέση»* (σ.50)

Μοιραία όμως η κίνηση εκείνη έφερε ακόμα πιο κοντά το νεοϊδρυθέν κράτος και την Τουρκία, ενώ στιγματίζεται και το γεγονός του …πατριωτικού λαθρεμπορίου: *«προϊόντα έφευγαν από την Ελλάδα με παραστατικά στα οποία αναγραφόταν ως προορισμός η Βουλγαρία η Ρουμανία, η Αλβανία, αλλά από εκεί μέσω εταιρειών-φαντασμάτων, κατέληγαν στην ΠΓΔΜ* » (σ.59)

Ακολουθεί ένα θλιβερό τμήμα, που αφορά την διαμεσολάβηση των Αμερικανών, του Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ με το επιτελείο του, που καταφθάνει στην περίφημη ροζ βίλα της Αγράμπελης. Ό,τι διηγείται ο αμερικανός αξιωματούχος, είτε για τις ενδυματολογικές προτιμήσεις της συζύγου του πρωθυπουργού, είτε για τις ικανότητες του Ανδρέα δεν είναι κολακευτικά (σ. 60 – 69)

Υπήρξαν και αναποδιές, όπως η εισαγωγή του Ανδρέα στο Ωνάσειο τον Δεκέμβρη του '95 και οπωσδήποτε η βομβιστική επίθεση στον Γκλιγκόρωφ τον Οκτώβριο του ίδιου έτους. Μα πριν συμβούν όλα αυτά, η εξασθενημένη υγεία του Έλληνα πρωθυπουργού, ήταν ένα σοβαρό εμπόδιο. Υπάρχει μια πλήρης αφήγηση για όλα αυτά του Χόλμπρουκ προς τον Γκλιγκόρωφ (σ.70), την οποία έχει περιλάβει στο βιβλίο του ο Σλαβομακεδόνας ηγέτης, όπου αναφέρεται και ο μεσολαβητικός ρόλος της Δήμητρας.

Στο μεταξύ τερματίζεται η αιματοχυσία στη Βοσνία, ενώ στην Αθήνα αναλαμβάνει την εξουσία και τις ευθύνες της ο Σημίτης, με τους γείτονες να εκτιμούν ότι ο προσανατολισμός της Ελλάδας από τότε θα είναι περισσότερο Ευρωπαϊκός.

Συναντούμε μια πολύ ενδιαφέρουσα αφήγηση του δημοσιογράφου Νίκου Μέρτζου, άριστου γνώστη του προβλήματος, σύμβουλου του Μητσοτάκη, όταν ήταν πρωθυπουργός, για το Μακεδονικό θέμα, οποίος μας εξηγεί (σ.95), πως χάθηκε μια ακόμα μεγάλη ευκαιρία, με σύνθετη ονομασία, υπό την απειλή ότι θα ανέτρεπαν την κυβέρνηση Μητσοτάκη οι ομάδες Έβερτ και Δήμα αν ο πρωθυπουργός προχωρούσε στην σχεδόν συμφωνημένη ονομασία «Σλαβομακεδονία».

Γίνεται λόγος και για την απόπειρα χρηματισμού του Γκλιγκόρωφ, με ένα εκατομμύριο δολάρια, μέσω των καναλιών των μυστικών υπηρεσιών των δυο χωρών το οποίο απορρίφθηκε άμεσα από τον Σλαβομακεδόνα ηγέτη (σ.109).

Φθάνουμε έτσι στον Απρίλη του 2008 και στην σύνοδο του Ν.Α.Τ.Ο. στο Βουκουρέστι που χαρακτηρίζεται ως θρίαμβος για την ελληνική πλευρά και ναυάγιο για τα Σκόπια. Γίνεται λόγος για τις έμμεσες αμερικάνικες απειλές ότι τυχόν Ελληνικό βέτο για την είσοδο των Σκοπίων στην ατλαντική συμμαχία θα ήταν ατυχής επιλογή και θα είχε συνέπειες (σ.117).

Ενώ η υπόθεση του Βουκουρεστίου χαρακτηρίζεται ως η πρώτη μεγάλη ήττα του προέδρου Μπους που προσήλθε αποφασισμένος να βάλει τα Σκόπια στο Ν.Α.Τ.Ο. εκτιμώντας ότι κανείς δεν θα τον εμποδίσει, αλλά τα πράγματα δεν ήταν έτσι και η έκπληξή του οδυνηρή (σ.119).

Ακολουθούν ιστορίες ανθρώπινες, από πρόσωπα που βρέθηκαν στην κόψη της Ιστορίας δεν έβλαψαν κανέναν και όμως αδικήθηκαν παράφορα μέσα στην δίνη της αντιπαλότητας και του φανατισμού.

Γίνεται λόγος για την μαξιμαλιστική γραμμή ο ακολούθησε ο Αρχιεπίσκοπος Ιάκωβος, γραμμή που τον έφερε σε σύγκρουση με τον Μητσοτάκη με τον οποίον τον συνέδεε φιλία (σ. 161)

Η άνοδος του Γκρουέφσκι στην εξουσία, περιέπλεξε το πρόβλημα καθώς Σέρβοι και Ρώσσοι τον υποστήριζαν, ενώ Ευρωπαίοι και Αμερικανοί προτιμούσαν τον μετριοπαθέστερο Ζάεφ (σ.172).

Η άφιξη του υφυπουργού Εξωτερικών των Η.Π.Α. στα Βαλκάνια, το ‘17 επιτάχυνε τις διαδικασίες. *«Ο κύβος είχε ριφθεί, Αθήνα και Σκόπια δεν υπήρχε περίπτωση τούτη τη φορά να λοξοδρομήσουν»* (σ.188).

Και αφού μάθαμε για την εξέγερση του Ίλιντεν, αφού γνωρίσαμε και τα στοιχειώδη περί erga omnes φθάσαμε στην συμφωνία των Πρεσπών.

Για την λύση αλλά και την αποδοχή τέτοιου είδους προβλημάτων απαιτούνται γνώσεις, επιδεξιότητα και μετριοπάθεια. Δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι οι δυο πλευρές συγκέντρωναν ταυτόχρονα όλα αυτές τις ιδιότητες από την διάλυση της Γιουγκοσλαβίας και μετά. Ακόμα πιο αβέβαιη, είναι η αντίληψη που έχουν περί των πραγμάτων οι δυο λαοί.

Η έκδοση του Στ. Τζίμα προσφέρει αρκετά. Μαζί με την έκδοση **10+1 ερωτήσεις και απαντήσεις για το Μακεδονικό**
των Κ. Καρπόζηλου - Δ. Χριστόπουλου αποτελεί μια καλή αρχή
ώστε να κατανοήσουμε το τι έχει συμβεί. Μια στοιχειώδη αφετηρία ώστε να σκεφτόμαστε περισσότερο από όσο φωνάζουμε.